

İklim Krizi ile Mücadele: Dünyaca Ünlü Sanat Eserlerine Yönelik Saldırıları

Fighting the Climate Crisis: Attacks on World-Famous Works of Art

Sofya Cihan CANBOLAT¹, Elif TARLAKAZAN²

^{1,2}Kastamonu Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Kastamonu.

ORCID:

S.C.C.: 0000-0003-1837-0651

E.T.: 0000-0001-5381-9755

Corresponding Author:

Sofya Cihan CANBOLAT

Email:

sofyacihancanbolat@gmail.com

Citation: Canbolat, S, C. ve Tarlakazan, E. (2024). İklim krizi ile mücadele: dünyaca ünlü sanat eserlerine yönelik saldırılar. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 14 (1): 32-46.

Submitted: 26.12.2023

Accepted: 20.03.2024

Özet

Dünya gündeminin önemli konularından biri iklim değişikliğidir. Fosil yakıtların tüketilmesi, ormansızlaşma, sanayi faaliyetleri gibi insan kaynaklı etkenler sera etkisini arttırmakta ve bu durum iklim değişikliğinde hızla bir artış gözlenmesine sebep olmaktadır. İklim değişikliği ile mücadele konusunda politikaların yetersiz görülmesi ve farkındalık yaratmak amacıyla çarpıcı eylemlerle gündeme gelen iklim aktivistleri; trafiği engelleme, sosyal etkinlikleri aksatma ve dünya kültürel mirasını oluşturan ünlü eserlere saldırılar düzenlemektedirler. İklim değişikliğine farkındalık uyandırmak amacıyla; Leonarda Da Vinci, Sandro Botticelli, Pablo Picasso, Van Gogh vb. gibi sanatçıların eserleri iklim aktivistlerinin hedefi olmuştur. Sanat eserlerine gerçekleşen saldırılarda, eserler; üzerindeki cam korucu sayesinde zarar görmemiştir. Ancak asıl amaçları toplumsal fayda gözetmek olan aktivistlerin bu amaçlarından uzaklaştıkları görülmektedir. Ayrıca evrensel değerlere ve dünya mirasına sahip çıkmak, insan haklarına saygılı olmak, barışçıl ve duyarlı bir tutum sergilemek yerine şiddet ve zorbalığı çağrıştıran eylemleri benimsemişlerdir. Kısa süreli dikkat çeken eylemler ana akım medya ve sosyal medyaya konu olmuş ve eylemlerin gerçekleşmesinde sorun görmeyen aktivistler kazanmış olsa da günün sonunda negatif tepkilere yol açarak kamu desteğini toplamak konusundaki başarıdan uzak kalmıştır. İklim değişikliği, günümüz dünyasının en ciddi çevresel sorunlarından biri olarak karşımızda durmaktadır. Bu küresel sorunla mücadele etmek ve toplumu bilinçlendirmek amacıyla birçok iklim aktivisti, geleneksel eylemler yerine sanatın gücünü kullanmayı tercih etmektedir. Bu makalede, iklim aktivistlerinin sanat eserleri aracılığıyla çevre sorunlarına dikkat çekmeleri incelenerek, bireysel ve toplumsal düzeyde değişim ve farkındalık yaratma gücünü nasıl kullandıkları irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Sanat eserleri, İklim değişikliği, İklim krizi, İklim aktivizmi

Abstract

Climate change is one of the critical issues on the world agenda. Human-induced factors such as consumption of fossil fuels, deforestation, and industrial activities increase the greenhouse effect, and this causes a rapid increase in climate change. Climate activists consider policies to combat climate change insufficient and take striking actions to raise awareness. They block traffic, disrupt social events, and attack famous works that constitute the world's cultural heritage. To raise awareness about climate change, Leonarda Da Vinci's painting "Mona Lisa," Sandro Botticelli's work "Primavera," Umberto Boccioni's bronze sculpture

"Unique Forms of Continuity in Space," Raffaello Sanzio's painting "The Sistine Madonna," Pablo Picasso's painting titled "Korean Massacre," Van Gogh's works titled "Sunflowers" and "The Sower," Claude Monet's painting "Haystacks," Vermeer's "Girl with a Pearl Earring," Goya's "Dressed Maya" and His works called "Naked Yeast", Eduard Munch's painting "The Scream" and Gustave Klimt's "Death and Life" have been the targets of climate activists. During the attacks on the works of art, they were not damaged, thanks to the glass guards on the results of art. However, activists, whose primary goal is to seek social benefit, have moved away from these goals. Instead of protecting universal values and world heritage, respecting human rights, and displaying a peaceful and sensitive attitude, they have adopted actions that evoke violence and tyranny. Although the activities that attracted attention for a short period were the subject of mainstream media and social media and won over activists who did not see any problems in the realization of the actions, at the end of the day, they caused adverse reactions. They could have been more successful in garnering public support.

Keywords: Art, Artwork, Climate change, Climate crisis, Climate activism

1. GİRİŞ

Son yıllarda dünyamızın en önemli sorunlarından biri de iklim değişikliğidir. Fosil yakıtların tüketilmesi, ormansızlaşma, sanayi faaliyetleri gibi insan kaynaklı etkenler sera etkisini arttırmakta ve bu durum iklim değişikliğinde hızla bir artış gözlenmesine sebebiyet vermektedir.

Isıyı tutan gazların atmosferde artması sonucunda iklimin beklenmeyen değişimlere uğramasıyla iklim değişikliği meydana gelmektedir. Salınan sera gazlarının doğaya zarar vermesi, ormansızlaşmanın artması tüm canlılara zarar vererek küresel iklim değişikliğine sebep olur (Aydem Enerji, 2022). İklim değişikliği; insan faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan sera gazlarının (kARBONDİOKSİT, metan, diazot monoksit, ozon vb.) atmosferde yoğunluğunun artması, küresel sıcaklıkların yükselmesi ve iklim değerlerinin değişmesidir. İklim krizi ise; belirtilen bu durumun insan hayatını etkileyecek derecede acil durum halini alması olarak tanımlanabilir (Karaman, 2021). İklim değişikliğinin genel anlamda kontrol dışı insan faaliyetleri sonucu ortaya çıktığı söylenebilir. Kontrolsüz insan faaliyetleri iklim değişikliğine sebebiyet vererek sıcaklık artışı, kuraklık, sel, kasırga gibi aşırı hava olaylarına yol açar.

"İklim, yeryüzünün herhangi bir yerinde uzun süre boyunca gözlemlenen hava koşullarının ortalama durumudur" (Başalma ve Demir, 2006: 1). Ülkemizin batı ve güney kesimlerinde Akdeniz iklimi görülürken, doğusunda ve iç kesimlerinde karasal iklim hakimdir. İklim değişikliği en basit anlamıyla iklim türünün değişmesi demektir. Dünyanın her yerinde iklim değişikliği gözlenmektedir. Bu değişiklik sonucunda bazı yerlerde iklim daha soğuk ve yağışlı olmaya başlarken bazı yerlerde ise daha sıcak ve kurak olmaktadır. Bu değişiklikler elbette yeryüzünde ilk kez yaşanmamakla birlikte şu an yaşanan boyuttaki iklim değişiklikleri 25 milyon yıldır görülmemiştir (Kurnaz, 2021: 15).

Okyanus ve deniz seviyelerinde yükselme, okyanusların asit oranının artması, buzulların erimesi gibi sonuçlar bitki, hayvan, ekosistem ve bunlarında yanında insan hayatını olumsuz etkilemekte ve risk altında bırakmaktadır. Olumsuz etkiler doğrudan veya dolaylı olarak görülmektedir. Doğrudan etkiler tahmin edilebilirken dolaylı etkiler (virüs kaynaklı hastalıklar, su ve gıda kaynaklarının azalması, ormansızlaşma ve çölleşme, buzulların erimesi, su ve gıda ile bulaşan hastalıklar vb.) sonuçları ortaya çıktığında fark edilebilmektedir. Küresel hava olaylarının sıklığı ve şiddetinde artışlar yaşanırken gelecekte de bu olayların oluşum sıklığının artacağı öngörülmektedir (Aydem Enerji, 2022).

Dünya Meteoroloji Örgütü ve Birleşmiş Milletler Çevre Programı tarafından 1988 yılında kurulan Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPPC) iklim değişikliği konusunda değerlendirmeler yapan bir BM kuruluşudur. 195 ülkenin üyesi olduğu bu kuruluşun amacı; iklim değişikliği konusundaki bilimsel, teknik ve sosyo-ekonomik çalışmaların değerlendirilmesi,

bilimsel veriler ışığında iklim değişikliği ile mücadele edilebilmesi, iklim değişikliği ile ilgili belirli konularda rapor veya teknik değerlendirmeler hazırlamaktır (Birleşmiş Milletler [BM], 2019).

Bu kapsamda çalışmada; iklim aktivistlerinin iklim değişikliğine ilişkin farkındalık yaratmak amacıyla dünya kültürel mirası olan ünlü sanat eserlerine yapılan saldırılar ele alınmıştır.

2. TOPLUMSAL FARKINDALIK YARATMA: İKLİM AKTİVİZMİ

Son zamanlarda iklim krizi ile birlikte sıklıkla duyduğumuz kavramlardan biri de iklim aktivizmidir. İklim aktivizmi; iklim değişikliği konusundaki sorunu ortaya koyarak farkındalık yaratmak, sorunu gündemde tutmak ve bu doğrultuda kamu politikalarını etkilemek ve kısaca iklim değişikliği konusunda mücadele vermek olarak tanımlanabilir.

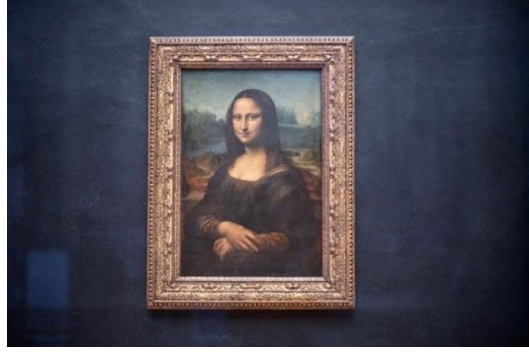
İnsanların günlük hayatını olumsuz etkileyen iklim değişikliğinin artış göstermesi, iklim değişikliği konusunda politikaların yetersiz görülmesi sebebiyle çarpıcı eylemlerle gündeme gelen iklim hareketleri oluşumlarını meydana getirmiştir. Bu gruplardan en dikkat çekici olanları "Just Stop Oil", "Ultima Generazione", "Last Generation", çevreci grup üyeleri vb. gibi oluşumlardır. Bu oluşumlar eylemlerinde şiddet içermeyen aksiyon, sivil itaatsizlik ve vandalizm gibi düzen bozucu yöntemler tercih etmişlerdir. Aktivistler, kimi zaman trafiği engellemek, sosyal etkinlikleri aksatma vb. gibi eylemlerde bulunmuşlardır. Özellikle son dönemlerde müze ve sanat galerilerindeki dünyaca ünlü eserlere yönelik saldırılar ile gündeme gelmişlerdir. Aktivistler; farklı zaman dilimlerinde farklı sanat galerileri ve müzelerde sergilenen dünyaca ünlü sanat eserlerine çorba, pasta, patates püresi, boya fırlatarak ve/veya sanat eserini koruyan bariyeri aşarak kendilerini eserlerin koruyucu camına yapıştırarak eylemlerde bulunmuşlardır. Eylemlerini gerçekleştirdikten sonra kendilerini kamera ile çekerek iklim değişikliğine ilişkin sloganlar ve pankartlar açarak eylemlerini sürdürmüşlerdir. Bu eylemler medyada (ana akım medya ve sosyal medya) çok geniş şekilde yer bulmuş ve bu tür eylemlerin iklim değişikliğinin önlenmesine ne derecede hizmet ettiği tartışmalarını da beraberinde getirmiştir.

İklim değişikliğine ilişkin yapılan bu eylemler asıl hedefin önüne geçerek odak noktasını değiştirmektedir. Aktivistlerin eylem amacı, iklim değişikliğine ilişkin farkındalık oluşturmada ulusal ve uluslararası düzeyde medyayı etkili şekilde kullanmak olsa da bu harekete destek olmayan birçok medya kuruluşlarının eylemlerin yıkıcı etkilerine ver verilmesi amaçlanan durumun tam aksi bir sonuç ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Başka bir açıdan değerlendirildiğinde kültürel miras olan sanat eserlerinin hedef alınması, zarar verilmesi gibi eylemler toplumda huzursuzluk, hoşnutsuzluk, öfke yaratmaktadır. Bu tür eylemleri toplum desteğinden uzak ve iklim değişikliği gibi önemli bir sorunun ortaya konulması ve farkındalık yaratılmasında asıl amaçtan uzak sonuçlar elde edilmesine neden olmaktadır (Turan Karaca, 2023).

3. İKLİM AKTİVİSTLERİNİN SANAT ESERLERİNE KARŞI EYLEMLERİ

Araştırmanın bu bölümünde, müze ve sanat galerilerindeki dünyaca ünlü eserlere yönelik 2022 yılında başlayan ve süregelen saldırılar kronolojik olarak ele alınmıştır. İklim aktivistleri, küresel iklim değişikliği konusundaki endişelerini ve mesajlarını iletmek için çeşitli sanat eserlerini kullanmaktadırlar. İklim değişikliğine farkındalık uyandırmak amacıyla; Leonarda Da Vinci'nin "Mona Lisa", Sandro Botticelli'nin "Primavera" isimli eserleri, Umberto Boccioni'nin "Unique Forms of Continuity in Space" isimli bronz heykeli, Raffaello Sanzio'nun "The Sistine Madonna", Pablo Picasso'nun "Kore Katliamı", Van Gogh "Ayçiçekleri" ve "Ekici", Claude Monet'in "Saman Yığınları", Vermeer'in "İnci Küpeli Kız", Goya'nın "Giyinik Maya" ve "Çıplak Maya", Eduard Munch'ın "Çığlık" ve Gustave Klimt'in "Ölüm ve Yaşam" isimli eserleri iklim aktivistlerinin hedefi olmuştur. İncelenen ilk eser Leonardo Da Vinci'nin Mona Lisa tablosudur.

1. Mona Lisa Tablosu

Şekil 1. Mona Lisa Tablosu, Leonardo Da Vinci, 1503-1507 / 1519, 77 cm × 53 cm, AÜYB

Şekil 2. 2022 Mayıs Ayında “Mona Lisa” Tablosuna Yapılan Saldırıdan Görüntü

Leonardo Da Vinci'nin en ünlü başyapıtlarından biri olan Lisa adındaki Floransalı bir kadının portresi olan Mona Lisa, iklim krizine yönelik saldırılara hedef olmuş tablolardan biridir. 1503 dolaylarında yapıldığı bilinen ve Louvre Müzesi'nde bulunan ünlü tabloya yönelik saldırı, 2022 Mayıs ayında yaşlı kadın kılığında ve tekerlekli sandalyede oturan bir iklim aktivistinin elindeki kremalı pastayı tabloya fırlatmasıyla gerçekleşmiştir. Tablonun üzerindeki cam sayesinde zarar görmediği bilinmektedir.

Aktivistler, sanatın gücünü kullanarak toplumu bilinçlendirmeye, duygusal etki yaratmaya ve değişim için çağrıda bulunmaya çalışmaktadırlar.

2. Primavera Tablosu

Şekil 3. Primavera, Sandro Botticelli, 1477-1482, 202 cm × 314 cm, TÜYB

Şekil 4. 2022 Temmuz Ayında “Primavera” Tablosuna Yapılan Saldırıdan Görüntü.

Rönesansın usta sanatçılarından Sandro Botticelli'nin İtalyan asilzade ailesi Mediciler'den Lorenzo di Pierfrancesco'nun düğünü için kendisi tarafından ısmarlanan “Primavera” isimli

tablosu, 22 Temmuz günü iklim aktivistlerinin hedefi olmuştur. Ultima Generazione isimli grup, Boticelli'nin ünlü tablosuna ellerini yapıştırmışlardır. Tablo üzerindeki koruyucu cam sayesinde zarar görmediği bilinmektedir.

İklim aktivistlerinin sanatı kullanarak gerçekleştirdikleri bu eylem, insanların iklim değişimi konusunda; duygusal bağ kurmalarına, düşünmelerine ve harekete geçmelerine yardımcı olabilir.

3. Unique Forms of Continuity in Space Heykeli

Şekil 5. Unique Forms of Continuity in Space, Umberto Boccioni, 1913, Bronz Heykel

Şekil 6. 2022 Temmuz Ayında "Unique Forms of Continuity in Space" Heykeline Yapılan Saldırıdan Görüntü

Fütürist sanatçı Umberto Boccioni'nin "Unique Forms of Continuity in Space" isimli ünlü bronz heykeli 2022 Temmuz ayında iklim aktivistlerinin hedefi olmuştur. Ultima Generazione (Son Nesil) isimli gruptan dört protestocu, Milano Museo del Novecento'da bulunan heykelin kaidesine kendilerini yapıştırarak grubun adının yazılı olduğu bir pankart açmışlardır.

Esere yapılan saldırı çevresel sorunları vurgulamak, doğanın güzelliğini koruma çağrısı yapmak veya insan etkileşimini eleştirmek amacıyla tasarlanmıştır.

4. The Sistine Madonna Tablosu

Şekil 7. The Sistine Madonna, Raffaello Sanzio, 1512-1513, 269,5x261cm, TÜYB

Şekil 8. 2022 Ağustos Ayında "The Sistine Madonna" Tablosuna Yapılan Saldırıdan Görüntü

İklim aktivistleri Jakop Bayer ve Maike Grunst, Rönesans Dönemi önemli sanatçılarından Raffaello'nun ünlü eseri ikonik Sistine Madonna tablosunun çerçevesine ellerini yapıştırmışlardır. Ağustos 2022 tarihinde tablo önündeki bariyeri aşıp ünlü esere gerçekleşen saldırıda polis aktivistleri uzaklaştırarak gözaltına alınmışlardır.

Sanat, iklim değişikliği konusundaki bilinci artırmak ve toplumun sürdürülebilirlik konusundaki sorumluluklarını anlamalarına katkıda bulunmak için güçlü bir araç olarak görülmektedir.

5. Kore Katliamı Tablosu

Şekil 9. Pablo Picasso, Kore Katliamı 1951, 1.1 x 2.1 m. TÜYB

Şekil 10. 2022 Ekim Ayında "Kore Katliamı" Tablosuna Yapılan Saldırıdan Görüntü

Picasso'ya ait "Kore Katliamı 1951" adlı eseri, savaş ve katliam ilişkisini gösteren önemli bir örnektir. İkinci Dünya Savaşı sonrası değişen dünya dinamiklerinden çok da kopuk olmayan Uzakdoğu'daki savaşlar ve Kore Savaşı büyük katliamlara tanıklık etmiştir. Picasso da bu savaşın ve yaşanan katliamların etkisini göstermektedir (Çalışkan, 2019: 109).

Küresel ısınmanın Dünya'yı götürdüğü felakete dikkat çekmek için eylemlerine devam eden iklim aktivistleri Picasso'nun tablosuna ellerini yapıştırmışlardır. 49 yaşında bir kadın ve 59 yaşında da bir erkek aktivist tabloya ellerini yapıştırarak "climate caos= war+ famine" (iklim kaosu=savaş +kıtlık) yazan pankartı açmışlardır.

Bu eylem bilgiyi paylaşmak ve insanların iklim değişikliğiyle ilgili konular hakkında daha bilinçli olmalarını sağlamak için yapılmıştır.

6. Ayçiçekleri Tablosu

Şekil 11. Van Gogh, Ayçiçekleri, 1888, 92.1×73 cm, TÜYB

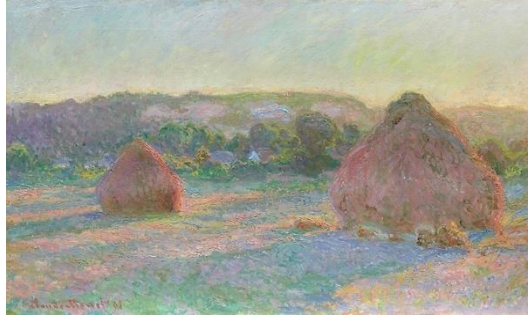

Şekil 12. 2022 Ekim Ayında "Ayçiçekleri" Tablosuna Yapılan Saldırıdan Görüntü

Londra, Ulusal Sanat Galerisi'nde sergilenen getirilen ve V. Van Gogh'a ait "Ayçiçekleri" tablosu, "Just Stop Oil" (Petrolü durdurun) yazan tişörtler giyen iki iklim aktivisti tarafından saldırıya uğramıştır. Ellerindeki hazır çorbaları kutularını açarak içindeki çorbayı tabloya fırlatan iklim aktivistleri ardından ellerini yapıştırıcıyla duvara yapıştırarak açıklama yapmışlardır. Açıklamanın ardından müze güvenliği tarafından polisler teslim edilerek aktivistler tutuklanmıştır. 1888 yılında yapılan tablonun zarar görmediği ancak dış çerçeve ve koruma camında ufak hasarlar olduğu belirtilmektedir.

Bu tür bir eylem, izleyicilere iklim değişikliğinin gerçek etkilerini göstermeye yardımcı olabilir.

7. Saman Yığınları Tablosu

Şekil 13. Claude Monet, Saman Yığınları, 1890-1891, 60×100 cm, TüYB

Şekil 14. 2022 Ekim Ayında "Saman Yığınları" Tablosuna Yapılan Saldırıdan Görüntü

Çevreci grup üyesi iki aktivist iklim değişikliğine dikkat çekmek amacıyla Empresyonist ressam Claude Monet'in "Saman Yığınları" tablosuna patates püresi fırlatarak ellerini tablonun altındaki duvara yapıştırmıştır. Biri kadın biri erkek iki kişinin yer aldığı grupta aktivistlerin kısa bir süre sonra mekâna izinsiz girmeleri ve tabloya zarar verme sebebiyle haklarında soruşturma gerçekleştirilmiştir.

Aktivistlerin saldırı esnasında yaptıkları açıklamada "Bu Monet'i (tabloyu) sahne, kamuoyunu da seyirci yapıyoruz. Fosil ilerleyişin hepimizi öldürdüğünün topluma yeniden hatırlatılması için bir tabloya patates püresi atılması gerekiyorsa o zaman size bir tablo üzerine patates püresi veriyoruz." şeklinde ifade bulunmuşlardır.

Eylemi gerçekleştiren kadın da "İnsanlar açlık çekiyor, insanlar donuyor, insanlar ölüyor. Bir iklim felaketinin içindeyiz. Sizin tek korktuğunuz bir tablonun üzerine domates çorbası veya patates püresi olması. Benim neden korktuğumu biliyor musunuz? Bilimin 2050'de ailelerimizi besleyemeyeceğimizi söylemesi. Dinlemeniz için tablonun üzerinde patates püresi mi olması lazım? Yemek için kavga etmek zorunda kalırsak bu tablonun hiçbir değeri olmayacak." diye seslenmiştir.

8. İnci Küpeli Kız Tablosu

Şekil 15. Vermeer, İnci Küpeli Kız, 1890-1891, 60×100 cm, TÜYB

Şekil 16. 2022 Ekim Ayında "İnci Küpeli Kız" Tablosuna Yapılan Saldırdan Görüntü

Vermeer'a ait İnci Küpeli Kız isimli tablosu iklim değişikliği kapsamında saldırıya uğrayan tablolardan biridir. İki erkek iklim aktivist tarafından gerçekleştirilen eylemde "Just Stop Oil" (Petrolü Durdurun) sloganıyla aktivistlerden biri kafasını tutkal ile tabloya yapıştırmıştır. Diğer eylemci ise arkadaşının üzerine domates püresi dökmüştür. Müzedeki ziyaretçiler iki eylemciye tepki gösterdi. Müze görevlileri kısa süre içinde eylemcilere müdahale etti.

İklim aktivistleri, resim sanatını kullanarak çevresel sorunları dramatize etmekte ve izleyicileri düşündürmeye yönlendirmektedirler. Tablo üzerindeki koruyucu cam sayesinde zarar görmemiştir.

9. Ekici Tablosu

Şekil 17. Van Gogh, Ekici, 1888, 64,2×80,3 cm, TÜYB

Şekil 18. 2022 Kasım Ayında "Ekici" Tablosuna Yapılan Saldırdan Görüntü.

İklim aktivistleri Hollandalı Ressam Vincent Van Gogh'un "Ayçiçekleri" tablosundan sonra "Ekici" tablosuna saldırı gerçekleştirmişlerdir. Son Nesil isimli iklim aktivistleri, 1888 yılında yapılmış olan ünlü tabloya sebze püresi fırlatarak yine ellerini tablonun altında duvara yapıştırmıştır.

Aktivistlerin kömür kullanımına ve iklim değişikliğine karşı sloganlar attığı ve ardından güvenlik güçleri tarafından sergi alanından çıkarıldıkları haber kaynaklarından edinilmiştir. Tablonun saldırıdan zarar görmediği açıklanmıştır.

10. Giyinik ve Çıplak Maya Tabloları

Şekil 19. Francisco Goya, Giyinik Maya, 1802-1805, 95×188 cm, TÜYB

Şekil 20. Francisco Goya, Çıplak Maya, 1790-1800, 97×190 cm, TÜYB

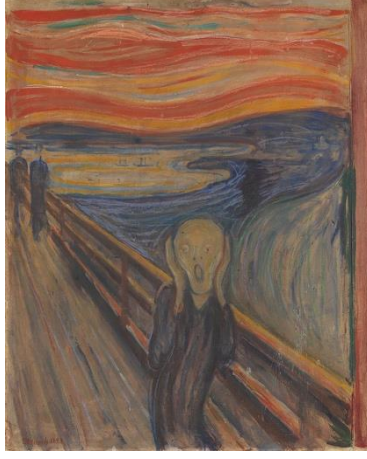

Şekil 21. 2022 Kasım Ayında Francisco Goya'nın Tablolarına Yapılan Saldırdan Görüntü

İspanya'nın başkenti Madrid'te Prado Müzesi'nde sergilenen Francisco Goya'nın Çıplak Maya ve Giyinik Maya isimli tablolarına saldırı düzenlenmiştir. İklim değişikliğine dikkat çekmek isteyen aktivistler Goya'nın en iyi bilinen iki eserine kendilerini yapıştırmıştır.

Sanatın toplum ve bireyler üzerindeki gücünü kullanarak iklim değişikliği konusundaki eylemlerini gerçekleştiren aktivistler ideolojilerini desteklemek amacıyla bu saldırıları yapmaktadırlar.

11. Çılgılık Tablosu

Şekil 22. Eduard Munch, Çıglık, 1893, 91×73,5cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya ve Pastel

Şekil 23. 2022 Kasım Ayında “Çıglık” Tablosuna Yapılan Saldırıdan Görüntü

Eduard Much'ın 1893 tarihli “Çıglık” yapıtı, ani bir heyecanın duygusal izlenimlerini nasıl değiştirebileceğini anlatmayı amaçlamaktadır. Bütün çizgiler resmin odak noktası olan çıglığa gitmektedir ve tüm sahne o çıglığın acısına ve heyecanına katılmaktadır. Figürün gözleri faltaşı gibi açılmış ve yanaklar oyulmuştur. Yaşanan korkunç durum tüm duygularıyla verilirken resmi daha da rahatsız edici yapan bu çıglığın nedenini asla bilemeyecek olmamızdır (Gombrich, 2013, s. 564). Eduard Munch'ın dünyaca bilinen “Çıglık” isimli tablosuna iki iklim aktivisti kendini yapıştırmıştır. Cam korumasıyla kaplı tablonun zarar görmediği bilinmektedir.

12. Ölüm ve Yaşam Tablosu

Şekil 24. Gustave Klimt, Ölüm ve Yaşam, 1916, 178×198 cm, TÛYB

Şekil 25. 2022 Kasım Ayında “Ölüm ve Yaşam” Tablosuna Yapılan Saldırıdan Görüntü

Last Generation adlı grup, ressam Gustav Klimt'in Viyana'da bulunan 1915 tarihli “Ölüm ve Yaşam” tablosuna siyah boya fırlatmıştır. Leopold Müzesi'nde bulunan tabloya boya fırlatan aktivistler, insan yaşamını tehdit eden fosil yakıtların kullanımının sınırlandırılması amacıyla eylemi düzenlediklerini belirtmişlerdir. Basında ve sanat çevrelerinde geniş bir yankı bulmuştur. Eser, cam koruyucu sayesinde zarar görmemiştir.

SONUÇ

İklim aktivistlerinin sanat eserlerine zarar verme fikri; çevre sorunlarına dikkat çekmek, farkındalık oluşturmak ve toplumsal değişime öncülük etmek adına güçlü bir araç olarak ortaya çıkmaktadır. Sanat aracılığıyla, duygusal bağlantılar kurarak, soyut konuları somut bir hale getirerek, iklim değişikliği ile mücadeleye destek olabilir ve küresel bir çözüm arayışında toplumu bir araya getirebilir.

İklim aktivistleri, resim, heykel, fotoğraf, video sanatı ve performans sanatı gibi çeşitli disiplinleri kullanarak, iklim değişikliği konusunu ele alıyorlar. Sanatın yaratıcı gücü, karmaşık bilimsel verileri duygusal ve etkileyici bir şekilde ifade etme potansiyeline sahiptir.

Son yılların en önemli gündemlerinden biri olan iklim krizi hayatımızı tüm boyutlarıyla etkilemektedir. İklim değişikliği sorununu ortaya koymak ve farkındalık yaratmak, kamu politikalarını etkilemek amaçlı Just Stop Oil”, “Ultima Generazione”, “Last Generation”, çevreci grup üyeleri gibi oluşumlar trafiği engellemek, yüksek profilli etkinlikleri aksatmak ve dünya mirası sanat eserlerine saldırılar düzenlemek gibi eylemler düzenlemişlerdir. Özellikle önemli galeri ve müzelerde sergilenen dünyaca ünlü ressamalara ait eserlere yapılan saldırılar ana akım ve sosyal medyada büyük yankı uyandırmıştır. Aktivistler dünya mirası eserlere kimi zaman çorba, pasta, püre, boya fırlatarak kimi zaman da ellerini eserlerin üzerinde cama yapıştırarak eylemlerini düzenlemişlerdir. Slogan atarak veya pankart açarak müze/galeri güvenliklerinin müdahalesine dek eylemlerini sürdürmüşlerdir.

İklim değişikliğine farkındalık uyandırmak amacıyla; Leonarda Da Vinci'nin “Mona Lisa” tablosu, Sandro Botticelli'nin “Primavera” isimli eseri, Umberto Boccioni'nin “Unique Forms of Continuity in Space” isimli bronz heykeli, Raffaello Sanzio'nun “The Sistine Madonna” tablosu, Pablo Picasso'nun “Kore Katliamı” isimli tablosu, Van Gogh “Ayçiçekleri” ve “Ekici” isimli eserleri, Claude Monet'in “Saman Yığınları” tablosu, Vermeer'ın “İnci Küpeli Kız” isimli eseri, Goya'nın “Giyinik Maya” ve “Çıplak Maya” isimli eserleri, Eduard Munch'ın “Çığlık” tablosu, Gustave Klimt'in “Ölüm ve Yaşam” isimli eseri iklim aktivistlerinin hedefi olmuştur. Sanat eserlerine gerçekleşen saldırılarda sanat eserlerinin üzerindeki cam korucu sayesinde zarar görmediği haber kaynakları tarafından belirtilmiştir.

Asıl amaçları toplumsal fayda gözetmek olan aktivistlerin bu amaçlarından uzaklaştıkları görülmektedir. Evrensel değerlere ve dünya mirasına sahip çıkmak, insan haklarına saygılı olmak,

barışçıl ve duyarlı bir tutum sergilemek yerine şiddet ve zorbalığı çağrıştıran eylemleri benimsemişlerdir. Kısa süreli dikkat çeken eylemler ana akım medya ve sosyal medyaya konu olmuş ve eylemlerin gerçekleşmesinde sorun görmeyen aktivistleri kazanmış olsa da günün sonunda negatif tepkilere yol açarak kamu desteğini toplamak konusunda başarıdan uzak kalmıştır. İklim krizi, bireysel çabalarla değil, küresel iş birliği ile ve sorunu çözmeye odaklı ve uygulanabilir politikalar benimsenerek çözülebilir.

KAYNAKÇA

- Aydem Enerji. (2022). İklim değişikliği nedir? Nedenleri nelerdir? <https://www.aydemenerji.com.tr/blog/164/iklim-degisikligi-nedir-nedenleri-nelerdir-> adresinden 20 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Başalma, D. & Demir, İ. (2006). Küresel iklim değişikliği. *Journal Crop Research*, 2, 22-26.
- Birleşmiş Milletler. (2019). Hükümetlerarası iklim değişikliği paneli: Küresel ısınma insan kaynaklı ve daha önce görülmemiş bir seviyede. <https://turkiye.un.org/tr/139350-hukümetlerarası-iklim-değişikliği-paneli-küresel-ısınma-insan-kaynaklı-ve-daha-önce> adresinden 01 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Çalışkan, S. (2019). Katliamlara tanıklık: sanat eserleri aracılığı ile hatırlamak. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 43, 105-114. Doi: <https://doi.org/10.35247/ataunigsed.564681>
- Gombrich, E. H. (2013). *Sanatın öyküsü*. E. Erduran (Çev.). Remzi Kitabevi.
- Karaman, E. (2021). İklim sözcüğü: Krizi ve çözüm önerilerini anlamak için bilmeniz gereken 15 kavram. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-58161113> adresinden 06 Aralık 2022 tarihinde alınmıştır.
- Kurnaz, L. (2021). Küresel iklim krizi. *Bilim ve Teknik*. https://bilimteknik.tubitak.gov.tr/system/files/makale/iklim_k.pdf adresinden 02 Aralık 2022 tarihinde alınmıştır.
- Turan Karaca, R. (2023). Radikal iklim hareketlerinin etkinliği: Just stop oil örneği üzerinden bir değerlendirme. <https://oad.org.tr/yayinlar/radikal-iklim-hareketlerinin-etkinligi-just-stop-oil-ornegi-uzerinden-bir-degerlendirme/> adresinden 06 Aralık 2022 tarihinde alınmıştır.

Görsel Kaynakça

- Şekil 1. Mona Lisa, <https://www.ntv.com.tr/galeri/n-life/kultur-ve-sanat/louvre-muzesindeki-mona-lisa-tablosuna-pastali-saldiri,QTFrkj1oUUafETxHtmcyJQ/WFiXGuwzMkaxoCba6P9DIA> adresinden 04 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 2. Mona Lisa Saldırı Görüntüsü, <https://www.trthaber.com/haber/dunya/mona-lisa-tablosuna-pastali-saldiri-684122.html> 05 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 3. Primavera, <https://www.tarihli-sanat.com/botticelli-ilkbahar-tablosu/> adresinden 04 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 4. Primavera Saldırı, <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/mon-lisadan-sonra-bir-sanat-eserine-daha-saldiri-ellerini-600-yillik-esere-yapistirdilar-563796h.htm> 05 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 5. Umberto Boccioni, <https://www.tarihli-sanat.com/umberto-boccioni-futurizm/> adresinden 04 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 6. Umberto Boccioni heykeline saldırı, <https://news.artnet.com/news/climate-activists-italy-glued-themselves-boccioni-2154799> 06 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 7. Sistine Madonna, [https://en.wikipedia.org/wiki/Sistine_Madonna#/media/File:RAFAEL_-_Madonna_Sixtina_\(Gemäldegalerie_Alter_Meister,_Dresden,_1513-14_Óleo_sobre_lienzo,_265_x_196_cm\).jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/Sistine_Madonna#/media/File:RAFAEL_-_Madonna_Sixtina_(Gemäldegalerie_Alter_Meister,_Dresden,_1513-14_Óleo_sobre_lienzo,_265_x_196_cm).jpg) 06 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 8. Sistine Madonna saldırı, <https://www.dailymail.co.uk/news/article-11138069/Eco-zealots-glue-hands-Renaissance-master-Raphael's-iconic-Sistine-Madonna-Dresden.html> 06 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.

İklim Krizi ile Mücadele: Dünyaca Ünlü Sanat Eserlerine Yönelik Saldırıları

- Şekil 9. Pablo Picasso <https://gulsahmeralozgur.dr.tr/savas-ve-katliama-picassonun-gozunden-bakmak/adresinden> 04 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 10. Pablo Picasso saldırı, <https://www.trthaber.com/haber/dunya/iki-iklim-aktivisti-ellerini-picasso-tablosuna-yapistirdi-714575.html> adresinden 06 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 11. Vincent Van Gogh, https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/4/46/Vincent_Willem_van_Gogh_127.jpg/856px-Vincent_Willem_van_Gogh_127.jpg adresinden 04 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 12. Vincent Van Gogh Saldırı, <https://www.webtekno.com/van-gogh-tablosuna-corba-saldiri-h128871.html> 06 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 13. Claude Monet, <https://vogue.com.tr/metropol/monetnin-milyon-dolarlik-saman-yiginlarinin-sirri> adresinden 04 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 14. Claude Moner, <https://www.youtube.com/watch?v=18Q18Jlf-nI> 06 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 15. Vermeer, <https://www.insancaakademi.com/inci-kupeli-kiz-tablosu-resim-okumasi-ve-oykusu/> adresinden 04 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 16. Vermeer saldırı, <https://haberglobal.com.tr/dunya/inci-kupeli-kiza-saldiri-209623> adresinden 07 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 17. Vincent Van Gogh [https://www.tarlaser.com/galeri-28-van-gogh'un-gozunden-tarim](https://www.tarlaser.com/galeri-28-van-gogh-un-gozunden-tarim) adresinden 04 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 18. Vincent Van Gogh saldırı, <https://artigercek.com/dunya/iklim-eylemcileri-bu-kez-de-van-goghun-ekici-tablosuna-corba-firlatti-228732h> adresinden 07 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 19. Goya Giyinik maya, https://tr.wikipedia.org/wiki/Giyinik_Maya#/media/Dosya:Goya_Maja_ubrana2.jpg adresinden 07 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 20. Goya Çıplak maya, https://tr.wikipedia.org/wiki/Çıplak_Maya#/media/Dosya:Goya_Maja_naga2.jpg adresinden 07 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 21. Goya saldırı, <https://onedio.com/haber/iklim-degisikligine-tepki-icin-aktivistlerin-saldirisina-ugrayan-unlu-sanat-eserleri-1107394> adresinden 07 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 22. Eduard Munch, https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/c/c5/Edvard_Munch%2C_1893%2C_The_Scream%2C_oil%2C_tempera_and_pastel_on_cardboard%2C_91_x_73_cm%2C_National_Gallery_of_Norway.jpg/870px-Edvard_Munch%2C_1893%2C_The_Scream%2C_oil%2C_tempera_and_pastel_on_cardboard%2C_91_x_73_cm%2C_National_Gallery_of_Norway.jpg adresinden 04 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 23. Çıglık saldırı, <https://onedio.com/haber/iklim-degisikligine-tepki-icin-aktivistlerin-saldirisina-ugrayan-unlu-sanat-eserleri-1107394> adresinden 07 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 24. Gustave Klimt <https://oggito.com/icerikler/gustav-klimtin-olum-ve-yasam-eseri-uzerine/64575> adresinden 04 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şekil 25. Gustave Klimt saldırı, <https://www.egeninsesi.com/haber/369157-cevre-aktivistleri-gustav-klimtin-eserine-saldiridi> adresinden 07 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.